

Asia: VN/18557/2023

## **Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Näkemyksenne julkisen sosiaalihuollon sosiaalipalvelun toteutuksen tehtävän käyttöoikeuden laajentamisesta palvelun järjestämisessä syntyviin asiakastietoihin (14 §)?**

Hyvinvointialue näkee asiakkaan perustiedot käsitteen laajennuksen tarkentavana ja hyödyllisenä.

#### **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Onko asetusluonnoksessa tunnistettu oikein, mitä yhteiset palvelut voivat olla (17 ja 18 §)?**

Ei. Perustelee: [Ei kaikilta osin. Muissakin palveluissa voi olla ainakin väliaikaisesti yhteisen palvelun piirteitä. Esimerkiksi terveydenhuollon sairaalaosastot (terveyskeskuksen vuodeosastot), varsinkin etäällä isoista keskuksista, kantavat paljon vastuuta myös sosiaalihuollon palveluista. Näissä on usein keskeistä saada tietoa myös sosiaalihuollon viimeaikaisista toimenpiteistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiin palveluihin pitäisi kuulua myös perusterveydenhuollon sairaalaosastot ja terveyskeskusten osastot.]

#### **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (17 §)**

Kyllä. Perustelee: [Käyttöoikeudet ovat lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaiset. Käyttöoikeuksia tulisi kuitenkin tarkastella ainakin perusterveydenhuollon sairaalaosastojen ja terveyskeskusten osastojen osalta kyseisissä palveluissa tarvittavien sosiaalihuollon asiakastietojen näkökulmasta.]

#### **Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)**

-

#### **Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?**

Ei. Perustelee: [Ei. Luovutusluvan kohdentamista koskeva sääntely yhdistettynä kieltojen kohdentamista koskevaan sääntelyyn on sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevien ammattilaistenkin näkökulmasta haastavasti ymmärrettävä kokonaisuus. Asiaan liittyvä

lainsäädäntökokonaisuus ei suunnitellussa muodossa tule olemaan kaikkien asiakkaiden näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä kokonaisuus. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee todennäköisesti olemaan haasteita sen osalta, että erilaisessa asemassa olevat asiakkaat ymmärtäisivät asiaan liittyvän kokonaisuuden ja pystyisivät käyttämään oikeuksiaan. Monimutkainen sääntely ja sitä koskeva asiakkaiden neuvonta tulee viemään resursseja sosiaali- ja terveydenhuollolta.]

**Luovutusluvan kohdentaminen. Mahdollistaako luovutusluvan kohdentaminen asiakkaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?**

-

**Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?**

-

**Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot että aiemmin tallennetut tiedot)**

-

**Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:**

-

**Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)**

-

**Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairauden tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)**

-

**Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).**

-

**Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole**

muistisairauden tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).

-

**Potilastietojen erityissuojaus. Kannatatteko esitettyjä laajennoksia erityissuojaukseen?**

Kyllä. Perustelee:

**Muita kommentteja asetusluonnoksesta:**

Lainsäädännössä tulisi pyrkiä kaikkiin keinoin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden integraatioon. Nämä tavoitteet eivät näy riittävästi asetusluonnoksessa, eikä asetusluonnos huomioi riittävästi sitä tilannetta, että monessa sosiaali- ja terveyspalvelussa tosiasiallisesti tehdään jo rinnakkain (integroituna) sosiaalipalvelua yhdessä terveydenhuollon kanssa.

Hyvinvointialue on tulkinnut asetusluonnosta siten, että asetusluonnos on rakennettu siitä lähtökohdasta, että hyvinvointialueella on erilliset sosiaalihuollon palvelut ja erilliset terveydenhuollon palvelut ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut ovat poikkeus. Mikäli haluttaisiin parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, asetusluonnos olisi voinut olla hyvä rakentaa niin, että lähtökohdaksi olisivat olleet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut, jolloin poikkeuksena olisivat olleet erilliset sosiaalihuollon palvelut ja erilliset terveydenhuollon palvelut.

Hyvinvointialue on havainnut, että kehitysvammalakiin perustuvan lakisääteisen erityishuollon moniammatillisen päätöksenteon osalta tarvittaisiin lainsäädäntöön selkeytystä tiedonsaantioikeuksista ja kirjaamisesta. Hyvinvointialue on tulkinnut niin, että päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän työskentely ei olisi asetusluonnoksessa tarkoitettua sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä palvelua. Tiedonsaantioikeus päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän työskentelyn osalta olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa käyttöoikeuksien kautta.

Leppäharju Saara  
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue